

Š. Korpeľ - M. Saniga

Prírode blízke pestovanie lesa

Zvolen, 1995

Autori:

Prof. Ing. Štefan Korpeľ, DrSc.

Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene

Doc. Ing. Milan Saniga, CSc.

Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene

Lektoroval:

Doc. Ing. Milan Hladík, CSc.

Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene

Vydal Ústav pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov LVH SR Zvolen
pre Lesnícku fakultu Technickej univerzity vo Zvolene
v roku 1995 ako súčasť lesníckeho vzdelávacieho programu, projekt B/RT + RS/3.

ISBN 80-88677-30-0

Obsah

Úvod (<i>Korpeľ</i>)	5
A) Teoretické základy a východiskové myšlienky prírody blízkeho lesného hospodárstva	
1. Ekologické základy prírody blízkeho pestovania lesa	6
1.1 Lesný ekosystém	9
1.1.1. Štruktúra lesného ekosystému	10
1.1.2. Dynamika lesného ekosystému	12
1.1.3. Ekologická stálosť	14
2. Prírodné lesy - základ koncepcie prírody blízkeho pestovania lesa	16
2.1. Prírodné lesy v spoločenských duba (1. až 3. vegetačný stupeň)	18
2.2. Prírodné lesy 4. bukového vegetačného stupňa	21
2.3. Prírodné lesy 5. jedľovo-bukového a 6. smrekovo-bukovo-jedľového vegetačného stupňa	26
2.4. Prírodné lesy 7. smrekového vegetačného stupňa	30
3. Vymedzenie a základné pojmy prírody blízkeho pestovania lesa	37
4. Ciele, zásady a náležitosti prírody blízkeho lesného hospodárstva	40
B) Rôzne stratégie, programy, koncepcie a formy prírody blízkeho pestovania lesa (<i>Korpeľ</i>)	
1. Trvale tvorivý les (<i>Dauerwald</i>)	44
2. Pestovanie porastovej zásoby (<i>Saniga</i>)	52
2.1. Základné pojmy a princípy	52
2.2. Pestovná fytotechnika v predrubných porastoch	56
2.3. Pestovanie porastovej zásoby, hospodárske formy a obnova	57
2.4. Pestovanie porastovej zásoby hlavných drevín	60
2.4.1. Smrekové porasty	60
2.4.2. Bukové porasty	62
2.4.3. Dubové porasty	64

ÚVOD

V mnohých oblastiach každodenného života, národného hospodárstva a vedy sa už niekoľko rokov potešiteľne upevňuje ekologická orientácia. To platí pre lesné hospodárstvo, špeciálne na úseku pestovania lesa.

Prvoradým cieľom lesného hospodárstva je trvalé udržanie vlastností lesného ekosystému danej oblasti. Predovšetkým zachovať vlastnosti pôdy a dynamiku lesných porastov. V tých prípadoch, že tieto boli človekom znehodnotené je cieľom čo možno najrýchlejšie ich prinavrátenie do prirodzeného (pôvodnému blízkeho) stavu.

Nevhodnými pestovnými opatreniami, najmä obnovnými postupmi sa za posledné desaťročia skumulovalo veľa nedostatkov, napr. porasty nevhodného druhového zloženia, stability ekosystému a základným cieľom neodpovedajúca porastová štruktúra. Mnohé porasty sú oslabené a je iluzorné od silne narušeného (chorého) lesného ekosystému očakávať dobré, trvalé produkčné a funkčné efekty (výsledky), na úrovni možnosti a ekonomickej únosnosti. Žiadúca náprava stavu lesov a bezpečnejšie, kvalitatívne vyššie plnenie všetkých funkcií lesa v lesnícky vyspelých krajinách Európy sa očakáva od širšieho a dôslednejšieho uplatňovania zásad prírode blízkeho lesného hospodárstva.

Pojem "pestovanie lesa" v tradičnom (klasicke) chápaní predstavuje úmyselné (cieľavedomé) usporiadanie lesa ako objektu lesníckej činnosti podľa spoločenských (vlastníckych, hospodárskych) zámerov a požiadaviek. Toto vždy znamená určité odchýlenie od pôvodného prírodného stavu. Lesné hospodárstvo a pestovanie lesa vedie ku zmenám pôvodného druhového zloženia, vekovej a priestorovej štruktúry, k poklesu úrovne akumulácie biomasy a ku zmenám regulačných mechanizmov v lesnom ekosystéme. Tieto zmeny by nemali dôjsť až za hranicu, kedy prestávajú na úrovni zákonitosti pôsobiť tisícročiami upevnené vnútorné vzťahy zložiek ekosystému a tým aj vzťahy celého ekosystému k okolitému prostrediu. Prírodnosť lesa ako únosný stupeň odchýlky od prírodného lesa musí byť zachovávaná cez pestovnú fytotechniku.

Myšlienky a idey prírode blízkeho lesného hospodárstva zvyrazňované a hlásené pod rôznymi názvami sú pomerne staršieho dáta. Tieto začali vo väčšom merítku prenikať do lesnej prevádzky už v 50. rokoch 20. storočia, t.j. po 2. svetovej vojne. Vo viacerých krajinách sa zaktivizovalo hnutie vo forme organizovaných spoločenstiev (spolkov). To prostredníctvom lesnej prevádzky, najmä však pokrokového a trpezlivo uvažujúcich majiteľov lesov spätne stimulovalo aj rozvoj teórie, formovanie základných zásad, triebenie pojmov.